

Sivi 'o e Pēpē toki Fanau'í

Ngaahi sivi mo'ui lelei ta'etotongi ma'a ho'o pēpē

Sivi 'o e Fanongo 'a e Pēpē Toki Fanau'í

Fakafehokotaki atu
ki ha Toketā Mataotao
ki he Fanongó

Tongan

Sivi 'o e fanongo 'a e pēpē toki fanau'í – fakafehokotaki atu ki ha toketā mataotao ki he fanongó

Kuo hā mei hono sivi 'o e fanongo 'a ho'o pēpē 'oku fiema'u ke toe fai hano sivi. 'E fakafehokotaki atu koe ki ha mataotao ki he fanongó (audiologist) 'a ia te ne toe fai ha ngaahi sivi mo 'oatu ha fale'i lahi ange.

Ko e hā 'oku toe fiema'u ai ke sivi 'eku pēpē?

'Oku toe fiema'u ke sivi 'a e fanga ki'i pēpē ia 'e ni'ihhi he na'e hā mei honau sivi kimu'a angé 'a e 'ikai mahino lelei mai 'oku nau ongo'i ha me'a 'i ha taha pe fakatou'osi 'o hono ongo telingá. 'Oku ngali tupu 'eni mei heni:

- 'ikai lava ke ma'u 'e ho'o pēpē ha nonga
- fu'u longoa'a 'a e loki na'e fai ai 'a e sivi
- na'e 'i ai ha vai 'i he loto'i telinga 'o ho'o pēpē 'i he 'aho ko iá
- ngalingali 'oku tuli pe mole 'a e ongo 'i he telinga 'o ho'o pēpē.

'E fakahoko 'e he toketā mataotao ki he fanongó (audiologist) ha sivi faka'auliliki 'o e fanongo 'a ho'o pēpē peá mo talanoa ai ki hono olá.

'Oku mahu'inga ke 'ave 'a ho'o pēpē ke fai 'a e sivi ko 'ení. Ko e founga lelei taha ia ke fakapapau'í ai 'oku lelei 'a e fanongo 'a ho'o pēpē.

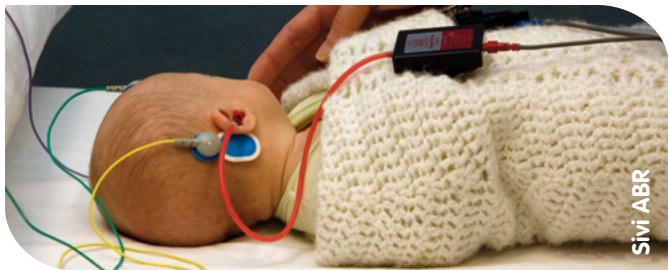
Ko e hā 'a e me'a 'a e toketā mataotao ki he fanongō 'e fai?

'E fakahoko 'e he toketaá ha ngaahi sivi fakaongo 'o kau ki ai 'a e sivi ki he anga 'o e fetāfeaki 'a e ongo mei he telingá ki he 'utó (auditory brainstem response pe ABR). 'Oku meimei tatau pē 'eni mo e sivi na'e 'uluaki fakahoko kimu'á kā 'e ki'i lōloa ange 'eni. 'E tau ha fanga ki'i me'a fakaongo ki he 'ulu 'o ho'o pēpeé pea 'e tā atu ha fanga ki'i ongo le'o si'i kehekehe 'o fakahū ongo me'a fakaongo ki he telingá ke fanongo ki ai (earphones). 'Oku sivi'i heni 'a e lava 'e ho'o pēpeé 'o fanongo lelei ki he ngaahi ongo le'o matolu, manifinifi pea mo fu'u matuitui 'aupito – 'a ia ko e ngaahi fa'ahinga ongo kehekehe ko 'ení 'oku tau fanongo ki ai 'i he taimi 'oku tau talanoa ai mo ha ni'ihī kehé.

'E anga fēfē ha'aku teuteu'i 'eku pēpeé ki hono sivi 'o 'ene fanongo?

'Oku fiema'u ke mohe 'a ho'o pēpeé 'i he lolotonga 'o hono sivi. Ko e lelei tahá ke mo ō atu kimu'a ange 'i he taimi sio toketaá ke fafanga mo fakanonga 'a pēpē ke mohe 'i ho'omo a'u atu ki aí. 'Ai ke lahi 'a e taimi ki ho'omo sio toketaá – te mo ngali 'i ai 'i he kotoa 'o e houa pongipongí pe houa efiáfí. 'Oku talitali lelei ke mo ō atu mo ho hoá pe ko hao tokotaha pou pou.

‘E fēfē kapau ‘e talamai ‘e he toketā mataotao ki he fanongó ‘oku ‘ikai hā mai ‘oku mole ‘a e ongo ‘a ‘eku pēpē?

‘E tatau ai pē kapau kuo paasi ‘a ho‘o pēpeé ‘i he sivi ‘a e toketā fanongó, ‘e kei malava pē ke hoko mai ha mole ia ‘o ‘ene ongo ‘amui ange. ‘E ala fale‘i atu ke toe sivi ‘a e fanongo ‘a ho‘o pēpeé ‘o kapau ‘oku ‘i ai ha ngaahi me‘a ‘e ala uesia ai ‘a ‘ene fanongó. ‘E fakahoko atu ‘e he toketā mataotao ki he fanongó kapau ‘e toe fiema‘u ke foki ange ‘a ho‘o pēpeé ke toe sivi.

‘E fēfē leva ka talamai ‘e he toketā mataotao ki he fanongó ‘oku mole pē uesia ‘a e ongo ‘i he telinga ‘o ‘eku pēpē?

Kapau ‘e hā meí he sivi ‘oku mole ‘a e ongo ‘i he telinga ‘o ho‘o pēpeé, ‘e talanoa atu ‘a e toketā mataotao ki he fanongó kiate koe felāve‘i mo e tokoni ‘e ‘atā atu ma‘á u mo ho fāmilí mo e kāingá. Te mou ngāue fakataha ke fokotu‘utu‘u ‘a e me‘a te mou loto ke hoko atú. Ko e lelei tahá ke fai ha fokotu‘utu‘u ‘i he taimi vave taha ‘e ala lavá ke tokoni ki ho‘o pēpeé ke ‘oua ‘e uesia ai ‘ene pōto‘i leá mo e fakafeohí.

Ko e hā ‘a e tokoni ‘oku ala ma‘u?

‘E toe ‘ai ‘e he toketā mataotao ki he fanongó ha ngaahi taimi ke mo toe sio ange ai mo pēpē ke mou toe vakai‘i ange ‘a e fanongo ‘a ho‘o pēpeé. ‘E ala fakahoko atu koe ‘e ho‘o toketā fanongó ki ha Tokotaha Fale‘i ‘a e Potungāue Akó. ‘Oku ako‘i mo taukei ‘a e kau fale‘í ki hono tokonia ‘o e longa‘i fānau ‘oku mole ‘a e ongo ‘i honau telingá pea mo honau ngaahi fāmilí mo e kāingá.

‘Oku pule ‘i mo siofi fakataha ‘e he Potungāue Mo‘uí mo e Potungāue Akó ‘a e Universal Newborn Hearing Screening and Early Intervention Programme (Polokalama Fakafonua ki hono Sivi ‘o e Fanongo ‘a e Fanga Kí‘i Pēpē Toki Fanau ‘í pea mo ha Tokoni Tokamu‘a).

Ko e hā ‘a e ngaahi fakamatala ‘oku tānaki pea ko e hā ‘a e me‘a ‘oku faka‘aonga‘i ia ki ai?

Ko e fakamatala ‘oku fiema‘u ‘e he polokalamá, ko ha konga ia ‘o e sivi, ‘oku tānaki ia ‘e ho‘omou falemahaki fakafeitu‘ú pea mo e Potungāue Mo‘uí felāve‘i mo koe mo ho‘o pēpeé.

Ko e fakamatala ‘oku tānaki ‘oku kau ki ai ‘a e ngaahi hingoa, ‘aho fā‘ele‘i ‘o pēpeé, tu‘asila fetu‘utakí, matakalí, toketaá mo e kau ngāue mo‘ui lelei kehé, ngaahi fakamatala mo e ola mei hono sivi ‘o e fanongó. ‘Oku ngāue‘aki ia ke:

- vakai‘i pe kuo ‘osi fetu‘utaki atu ke fakahoko ‘a e sivi ni ma‘á e fanga kí‘i pēpeé
- fakahokoatu‘aki ‘a e ola ‘o e ngaahi sivi fanongó ki he toketā fakafāmilí pea mo e kau ngāue kehe ki he fā‘elé mo e mo‘ui lelei
- muimui‘i, fakafuofua‘i ‘a e olá pea mo līpooti atu felāve‘i mo e polokalama sivi ‘o e fanongó.

‘Oku tānaki ‘a e ngaahi fakamatalá ni ‘i ha polokalama tānaki‘anga fakamatala fakafonua pea ‘e ala tufaki atu ia ki he ngaahi polokalama kehe ki he mo‘ui lelei ‘a e longa‘i fānaú pea mo e ngaahi polokalama ngāue tokoni ‘a e Well Child Tamariki Ora ‘o kau ki ai ‘a e B4 School Check.

Kapau kuo ma‘u ‘oku mole ‘a e ongo ‘i he telinga ‘o ho‘o pēpeé, ‘e fakahoko atu ‘a e fakamatalá ni ki he Potungāue Akó ke nau ‘ilo mo fakapapau‘i ‘oku fakahoko tōmu‘a atu ‘a e ngaahi tokoni ‘oku tonu ke ‘oatu ma‘á u mo ho‘o tamá. ‘Oku toe ‘oatu foki ‘a e fakamatalá ni ki he Deafness Notification Database (Tānaki‘anga Fakamatala ki he Mole ‘a e Ongó ‘i he Telingá).

‘Oku ‘ikai ha fa‘ahinga founga ia ‘e ala ‘ilo ai koe pe ko ho‘o pēpeé ‘i ha ngaahi līpooti ‘e pulusi mei heni.

Fakamatala lahi ange

Kapau ‘oku toe ‘i ai ha‘o ngaahi fehu‘i, kātaki ‘o fakahoko atu ‘eni ke ‘ilo ‘e ho‘o mā‘uli takí pe tokotaha ‘okú ne fakahoko ‘a e sivi ‘o e fanongó.

‘E toe ma‘u atu ha fakamatala lahi ange felāve‘i mo hono fevahevahe‘aki ‘o e ngaahi lēkooti ‘oku tauhi faka‘ilekitulōniká ‘i he <http://ithealthboard.health.nz/our-programmes>.

Ko ho'o ngaahi totonú

'Oku malu'i 'e he Health and Disability Services Consumers' Rights (Ngaahi Totonu 'a Kinautolu 'Oku Nau Faka'aonga'i 'a e Ngaahi Polokalama Ngāue Tokoni ki he Mo'ui Lelei mo e Ngaahi Faingata'a'ia) 'a ho'o ngaahi totonú. Ki ha toe fakamatala lahi ange, vakai ki he www.hdc.org.nz

'Oku malu'i 'e he Health Information Privacy Code (Tu'utu'uni Ngāue ki hono Tauhi Malu 'o e Ngaahi Fakamatala ki he Mo'ui Lelei) 'a ho'o ngaahi fakamatala fakaikiiki taautahá pea mo ne 'oatu 'a ho'o totonu ke ke ma'u atu mo fakatonutonu 'a e ngaahi fakamatala felāve'i mo koé. Ki ha toe fakamatala lahi ange, vakai ki he www.privacy.org.nz

'Oku fakakau 'i he ngaahi sivi 'i he Well Child Tamariki Ora 'a e ngaahi fehu'i ma'á e mātu'á felāve'i mo e fakalalakaka ki mu'a 'a e fanongo, pōto'i lea mo e fakatalanoa 'a 'ena pēpeé. Kapau 'oku 'i ai ha'o hoha'a ki he anga 'o e fakafanongo pe ko e ongo'i pe tali atu 'e ho'o pēpeé ha'o fakatalanoa atu, kātaki 'o talanoa ki heni mo ho'o neesi Well Child, faiako akoteú pe ko ho'o toketaá.

Ki ha fakamatala lahi ange felāve'i mo e sivi 'o e fanongo 'a e pēpē toki fanau'í, vakai ki he uepisaiti 'a e National Screening Unit (Va'a Ngāue Fakafonua ki he Sivi 'o e Fanongó) 'i he www.nsu.govt.nz

Ko e ngaahi nāunaú ni 'oku ma'u atu ia meí he: www.healthed.govt.nz

